

Dvanajsti.

Spisal Andrej Rapè.

„Mama! Že enajsti je bil sedaj-le na oknu!“

„Ali jih šteješ?“ odgovori mati, prilivaje kruhu, ki ga je mesila.

Janko je sedel na klopi pri peči in gledal na okno. Zunaj se je jezno zaganjala burja v tresoča se stekla. Snežinke je zanašala na okna, da je bilo po njih vse zameteno.

Pred Skodlenkovo hišo je stala stara, visoka lipa, ki se je po nji poigravala burja. Vejevje se je vilo in ječe cvililo. Po zraku se je podil dim zmrzlega, kot moka drobnega snega, ki ga je stara nagajivka burja pognala vanj.

„To pa razsaja ta sitnica — mhm — razsaja,“ je zagodrnjal v zapečku stari ded. „Da bi tako ne razsajala, poslal bi — mhm — poslal bi Janka doli k Martinčkovim po tobak. Po tobak bi rad poslal, ko ga ni v mehurju več, pa razsaja — mhm — ta sitnica sitna.“

„Ded, pa kar grem, pa bova letela z burjo za stavo,“ se je ponudil deček.

„Da se prehladiš! Mhm! Ko malo pojenja, pa vzamem palico pa stopim sam doli k Martinčkovim in napolnim mehur, ki je prazen, in napolnim vivček, ki ima prazen trebuh. Sam stopim doli, ti bi se prehladil ali pa bi te prekopicnila burja v jarek doli pri stari vrbi. Mhm . . . Nisem še tako za nič. Mojih kosti ne pretrese burja tako hitro — ne pretrese jih.“

Bum . . . je ukala burja. V veži jo je spremljal Sultan. Zzzz . . . je bolj in bolj zvenelo v vijočih se vejah lipe.

Tenk! — Zašklepetalo je steklo. Nekaj črnega je bilo priletelo vanje, pa takoj zopet odletelo.

Ded je zagodrnjal v zapečku. Mati se je sklonila od kruha. Janko je bulil z očmi v okno, potem pa je viknil: „Mama, mama! Dvanajsti je bil!“

„Pa bi bil tako odletel?“ je odgovorila mati.

„Dobro ga je vrgla ta sitnica. — Mhm“ — je zagodrnjal ded.

„Dvanajsti je bil in se je ubil!“ je zastokal Janko, in solze so ga posilile. Tiste lepe, velike njegove oči so zrle tako prestrašeno, tako žalostno na okno, s katerega je odletel — dvanajsti. „Ubil se je, ubil!“

Janko je zjutraj nasul na okna krušnih drobtinic. Prosa je nasul in drugega žita, ki ga je spravljal poleti, nabirajoč na polju puščeno klasje, spravljal za uboge ptičke pozimi.

In hitele so gladne in premrazene ptičice na okna gostoljubne hiše k Janku — ptičjemu prijatelju. Vsega so dobile ondi: zavetja in hrane za lačne želodčke. Aj, to je bilo živo po oknih Skodlenkove hiše! Razni ptički-prezimovalci so se bratili na njih. Složno so pobirali hrano, saj je je bilo dovolj za vse — za majhne in velike.

Janko ni poznal večje zabave kot gledati to življenje na oknu, sedeti ob gorki peči s knjigo v roki, ko zunaj ni bilo prestajati, ko drugega dela ni bilo. Po četrť in pol ure je bral časih eno stran, saj so mu oči več uhajale na okna kot v knjigo.

Danes pa je grda burja zahtevala svojo žrtev. Zagnala je bila dvanajstega ptička ob okno. Kaj se je zgodilo z njim? . . .

Miav! . . .

Pred vrati je poklicala domača mačka. Rada bi šla na gorko. V tačice jo je zeblo, v tiste mehke tačice, ki si z njimi tako marno umiva že itak snažni gobček, v tiste tačice, ki z njimi hodi tako tiho, mehko, da nikdar ne zbudi male Danice, ki tako ljubeznivo spančka v zibki. Sultan pa je že bolj neroden. Seveda tako gosposki ni kot muca — gospodična muca — bolj rovtarski je.

Miav! . . . Še enkrat je poklicala. Danes se Janko ni zmenil za njen klic. Strmel je venomer v okno.

In v tretje je reklo zunaj: „Miav!“

Tedaj pa se je prebudil Janko iz svoje zamišljenosti, ded v zapečku je zakašljaj in mati je rekla: „Janko, odpri vrata! Muco tudi zebe!“

In skočil je Janko do vrat. Odprl jih je. V sobo je možato prikorakala muca s kvišku zavzdignjenim repom. V gobcu je nekaj prinesla.

Janko se je stresel.

„Ptič, ptič!“ je zavpil. „Ali mi ga ne izpustiš takoj!“ je viknil.

Muca pa je resno stopala, umerjenih korakov, glavo in rep pokonci. Do sredi sobe je korakala, ondi pa je izpustila ptiča na tla.

V skoku je bil Janko pri ptiču. Vzel ga je v roke. Kakor bi ga bil prijem Jankov zbudil, tako se je ptič stresel. Janko pa je veselja zakričal: „Živ je!“

In ogrel je ptiča, ga postavil na tla in mu nasul prav dobrih drobtin pod kljunček.

„Mama, to je dvanajsti,“ je vesel vzklikal.

„Kaj pa je prinesla mačka v sobo?“ je vprašal oče, stopivši v sobo.

Odgovoriti mu ni bilo treba, saj je videl sredi sobe dvanajstega, ki je že pobiral drobtinice in cepljal po sobi.

„O, muca, pridna muca!“ je hvalil Janko. „Na, mc, mc, mc . . . Si že pridna! Prinesla si dvanajstega v hišo, da ni poginil mraza in gladu. Pridna si, muca, pridna!“ Po mnenju Jankovem je bila muca vse hvale vredna. Če je bilo pa njeno srce vredno hvale — sodite.

Po sobi je veselo skakal ptič. Muca mu je bila prijateljica, Janko prijatelj obeh. Janko je odprl okna in vrata, da bi ptiček lahko odletel ven pod milo nebo, ako bi mu pri njem ne ugajalo, a ni šel. Skodlenkova mati je prezračevala sobo kot ponavadi, a dvanajsti ni zletel iz nje. Ah, saj je bilo prijetno življenje v topli sobi, ob gorki peči, ko je zunaj plesala burja z zimo svoj divji ples.

In hodil je potem Božič okolo in trosil darila pridnim otrokom. Tudi Janka ni pozabil. Kako, ko je pa Janko res priden deček! Prinesel mu je poleg drugih lepih reči tudi še rdeč svilnat trak. O, za rdeč, svilnat trak je Janko že tolikokrat prosil mamo. Rad bi ga privezal pridni muci okolo vratu v znak hvaležnosti, ker je prinesla v hišo dvanajstega, pa da vsak lahko ve, da je to Skodlenkova muca in da ni taka kot navadne muce: potuhnjena, lokava in zvita, ampak ponižna, pohlevna, dobra Skodlenkova muca.

In sedaj je Božič Janku prinesel tak trak. In Skodlenkova muca se je že postavljala z njim, Skodlenkova gosposka muca, dobra, pohlevna, kot golobček preprosta muca. In res ni bilo nič reči Skodlenkovi muc. Pridna je bila. Še na misel ji baje ni prišlo, poseči po prijaznem ptičku, ki je skakljal po sobi. Trak je zaslužila . . .

* * *

Proti pomladi je že bilo. Zunaj je prihajalo že gorkeje. Sneg je polagoma izginjal. Janko se je pripravljaj na slovesni dan odhoda zimskega gosta, prijaznega dvanajstega, zakaj vedel je, da se dvanajsti sedaj ne bo obotavljaj oditi v log med svoje krilate brate. Žal mu je bilo, ker je vedel, da mu bo potem dolgčas, a vedel je tudi, da njemu ne bo več treba objemati gorke peči, marveč da pojde ven, ven v lepo prirodo, na travnike, na vrte, na polje in v gozd.

„Dvanajsti v kratkem odide,“ je rekel nekega dne Janko dedu. „Bog zna, ali si bo zapomnil našo hišo in se še vrnil vanjo?“

„Dobrot, ki si mu jih izkazal, in ljubezni, ki si jo imel do njega, ne pozabi, le verjemi, ne pozabi!“ tako je rekel ded, in Janku so se veselja žarile oči. Kako je sladka zavest, da smo storili dobroto!

Nekega dne se je Janko dlje časa zamudil v šoli. Muca in dvanajsti sta bila sama v sobi. Mati je pripravljaj kosilo.

Danes pa muca ni bila več tista ponižna, tista dobrosrčna muca, dasi je še nosila okolo vratu rdeč, svilnat trak. Želje, krute želje so se ji zbudile s pomladjo v srcu. Ognjeno je gledala tam pri vratih dvanajstega, ki je brezskrbno skakal po tleh, klopeh, mizi in stoli. Pa se mu je jela prihuljeno približevati. Počasi se je pomikala bliže, oprezno, da ne zbudi suma. Vedno bliže in bliže. Dvanajsti je pravkar obrnil glavo. Kako se je potuhnila! Ali ogenj njenih lokavih oči je opozoril ptiča. Srčece mu je zatrepetalo in zleteti je hotel gori pod strop na polico, a baš v onem trenutku se je pognala muca v skok — pa nanj.

Cvrrrr — je zavpil dvanajsti, a še pravočasno odbegnil na polico pod strop, odtod pa na okno, na ono okno, ob katero bi se bil to zimo skoro ubil. Zahrepenelo mu je srce po svobodi. Oh, kako željno je gledal, kje je Janko, njegov prijatelj, da mu odpre okno in ga reši nezveste prijateljice!

Muci so se budile vedno kruteje in kruteje želje v srcu. Na mizo je skočila in se pognala proti oknu. Zadel je bila ptiča in zacvrčal je žalostno, ali še se je rešil . . . To se je tresel ubožec! V tem trenutku pa se odpro vrata. Janko je prišel iz šole. Pogledal je muco. Greh ji je seval iz ognjenih oči, greh in lokavost. Pogledal je dvanajstega. Gori pod stropom na polici je sedel in ves se je tresel prestalega strahu. Janku je bilo takoj vse jasno. Srce ga je zbolelo; saj je imel muco tako rad, tako jo je odlikoval s trakom, tako je hvalil njeno dobrosrčnost, in sedaj mu napravi onaista muca kaj takega. Kri mu je šinila v lice. Nekaj grenkega ga je zagrabilo v srcu. Srd na muco se ga je lotil.

„Izgubi se mi!“ je jezo zavpil in zamahnil s torbo proti muc, a muca je sedela mirno in še vedno tako ognjeno gledala pod strop na polico.

„Čakaj, no!“ je del Janko, pristopil bliže in jo prijel. V hipu je bil odvezan znak njene ponižnosti in dobrosrčnosti.

„Tako!“ je rekel naposled. „Sedaj si taka kot druge muce, kakršna v resnici tudi si. S prijateljstvom sva pri kraju!“ Obrnil ji je hrbet, stopil do vrat, jih odprl pa zavpil, da je hušknila v trenutku ven.

„Ubožec! V strahu si bil, kaj ne!“ je nagovoril potem dvanajstega. „Zunaj je lepo in toplo. Zla ti ne bo več. Pojdi, ljubček moj, kar zleti ven v lepo prirodo med svoje brate, pa ne pozabi v sreči zvestega ti prijatelja.“

Odprl je okno. Ptič je zletel nanj ves trepečoč. Na oknu pa se je obrnil nazaj v sobo in gledal noter kakor bi ne vedel, ali naj gre iz gostoljubne hiše ali ne. Začudeno in veselo je zapel. Prav od srca se mu je izvila pesem, pozdrav pomladi, pozdrav svobodi, gorka zahvala prijaznemu dečku. Odletel je v gaj.

Trobarvni tisk.

Napisal Kramarjev.

„Zvonček“ je doslej že večkrat priobčil slike, ki so bili na njih razni barvni toni in je tudi prehajala barva v barvo. Taka slika je tudi pelargonija, ki jo imate naslikano na strani 190. letošnjega „Zvončka“.

Vem, da ste radovedni, kako se vrši tak tisk, zato vam naj to ob kratkem opišem.

Ko sliko slikar izgotovi, jo fotografirajo. Med sliko in fotografski aparat pa postavijo barvane šipe, skozi katere se na fotografski plošči fotografirajo vsi deli barvane slike, le oni ne, ki imajo kaj rumene barve na sebi. Potem postavijo vmes druge barvane plošče,